

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 28.

Koosolek 10. augustil 1917 kubermangu lossi Valges saalis,
Tallinnas, Toompeal.

Ilmunud oli 28 nõunikku: T. Laur, H. Pöhl, A. Podrätshik, F. Mikkelsaar, N. Köstner, J. Kukk, J. Reintam, J. Lasn, A. Kurrikoff, Joh. Kurvits, T. Kuusik, Ar. Vallner, J. Raamot, J. Vilms, P. Johanson, M. Kiirats, R. Jaska, H. Reiman, Anna Leetsmann, J. Januson, J. Koort, Hans Roos, J. Kärner, H. Riberg, A. Veier, H. Kask, A. Palm, A. Birk.

Koosolekut juhatab A. Vallner.

Protokoll kirjutab M. Kiirats.

Päevakord:

I. Maakonna nõukogude kodukord.

II. Maakoolivalitsuse ajutine korraldus.

1. Arupärimine Tallinna streikide asjus.

Eesti tööerakonna (radikaal-sotsialistide) poolt on sisse antud arupärimine Tallinna streikide asjus. J. Vilms põhjendab seda arupärimist sellega, et streik mitte ainult võitlejaid pooli ei puuduta, vaid kõigele seltskonnale tundub. Otsustatakse seda arupärimist päevakorrale võtta. (Vaata protokoll nr. 29, lk. 97—98).

2. Maakonna nõukogude kodukord.

Mindakse maakonna nõukogude kodukorra eelnõu arutamisele ja võetakse ta paragrahvide kaupa kolmandal lugemisel ühel häälel vastu. (Vaata lisa nr. 1).

3. Eestimaa koolivalitsuse ajutine korraldus.

Selle järele võetakse Eestimaa koolivalitsuse ajutise korralduse eelnõu teisel lugemisel arutusele (Vaata prot. nr. 25, lisa nr. 1).

§ 4 otsustatakse § 8 külge liita.

P. Põllu ettepanek: „Maakoolivalitsuse organiteks on: 1) Hariduse-osakonna juhataja, 2) haridusnõukogu, 3) hariduskogu ja 4) täidesaatvate asutustena toimekonnad“ võetakse vastu.

§ 10 ja 11 vahele otsustatakse järgmised paragrahvid vastu võtta: Haridusnõukogu liikmeks on: hariduseosakonna juhataja, kes ühtlasi nõukogu juhataja on; toimekondade juhatajad, 3 maanõunikku, 3 hariduse esituse asemikku. Haridusnõukogu tuleb tarvidust mööda kokku ja temale paneb hariduseosakonna juhataja heaksarvamiseks kõik § 8 p. c, d, e, f, g, h, k, j, l nimetatud asjad ette.

§ 12 punkt v alt otsustatakse usutunnistuste esitajad välja jätta 13 häälega 7 vastu. § 18 liidetakse § 15 juurde.

P. Põld teeb ettepaneku § 16 ja 17 ühendada järgmiselt: Maakonna koolivalitsuse organiteks on: 1) maakonnaõukogude valitud haridusosakonna juhataja; 2) maakonna haridusnõukogu; 3) maakonna hariduskogu; 4) maakonna koolinõunik(ud) ja sekretär, mis koosoleku poolt vastu võetakse.

4.

Lõuna vaheaeg kuulutati kell ½3.

Ar. Vallner (*allkiri*).

J. Temant (*allkiri*).

H. Kask (*allkiri*).

M. Kiirats (*allkiri*).

LISAD.

LISA nr. 1.

Maakonna-nõukogude kodukord.

Antud Eesti Maanõukogu poolt Ajutise Valitsuse 22. juuni 1917. a. maksmapanemise seaduse § 4 põhjal.

A. Maakonna-nõukogu avamine.

§ 1. Maakonna-nõukogu esimese koosoleku kutsub kokku kubermangu-komisäri poolt selleks määratud isik, kes ka koosoleku avab, mille järele kõige vanem nõukogu-liige koosolekut juhutama hakkab.

§ 2. Selle järele vaatab maakonna-nõukogu oma liikmete volitused läbi.

§ 3. Peale volituste läbivaatamise valib nõukogu omale juhatus. Juhatuses on: esimees, tema abi, sekretär ja selle abi.

§ 4. Pärast juhatus valimist otsustab maakonna-nõukogu 1917. a. 30. märtsi seaduse III jao § 11 põhjal, mis keeles maakonna-omavalitsuse asjaajamine sünnib.

B. Maakonna-nõukogu sisemine korraldus ja asjaajamine.

§ 5. Maakonna-nõukogu ajab kõiki maakonna-omavalitsusesse puutuvaid asju maksvate seaduste, selle kodukorra ja

Eesti Ajutise Maanõukogu määruste põhjal.

§ 6. Maakonna-nõukogu on oma võimkonna piirides määravaks asutuseks. Tema otsustamise alla käivad kõik maakonna-omavalitsusesse puutuvad küsimused, täidesaatvate organide valimine ja nende tegevuse järele valvamine.

§ 7. Maakonna-nõukogu ajab kõiki tema võimkonda kuuluvaid asju oma üleüldiste koosolekute ja maakonna-valitsuse kaudu.

§ 8. Maakonna-nõukogu koosolekud on järjekorralised ja erakorralised.

§ 9. Maakonna-nõukogu esimise järjekorralise koosoleku kutsub kokku avamise koosolekul valitud juhatus. Peale selle on maakonna-nõukogu koosolekute kokkukutsujaks ja kokkutuleku aja määrajaks maakonna-valitsus, mis esimesel järjekorralisel koosolekul valitakse.

§ 10. Maakonna-nõukogu järjekorralisi koosolekuid peetakse vähemalt kord igas veerandaastas.

Tähendus: Sügisesel järjekorralisel maakonna-nõukogu koosolekul tuleb läbiivaatusele maakonna-valitsuse poolt ettepanekud eelarve järgmise aasta kohta. Eelarve peab hiljemalt 1. novembriks kinnitatud ja maakonna-valitsuse kaudu Maanõukogule edasi antud olema.

Kevadisel järjekorralisel koosolekul vaadatakse maakonna-valitsuse aruanne läbi.

§ 11. Maakonna-nõukogu erakorralised koosolekud kutsutakse kokku maakonna-valitsuse poolt — kas tema enese algatusel, või $\frac{1}{2}$ nõukogu liikmete ehk revisjonikomisjoni kirjalikul nõudmisel. Kahel viimasel juhtumisel tuleb nõukogu mitte hiljem kui nädala jooksul pärast nõudmise maakonna-valitsusele äraandmist kokku kutsuda.

§ 12. Maakonna-nõukogu koosolek on otsusevõimeline, kui vähemalt pool nõukogu liikmetest koos.

§ 13. Maakonna-nõukogu koosolekud on avalikud. Nende kinniseks tunnistamiseks on $\frac{1}{4}$ koosolejate häälteenamust tarvis.

§ 14. Maakonna-nõukogu koosolekute ajast antakse avalikult teada. Liikmetele saadetakse nimelised kutsed ja päevakord koju kätte.

§ 15. Maakonna-nõukogu koosoleku päevakorra seab kokku maakonna-valitsus. Tema nõusolemiseta ei või koosolekul asju otsustada, mis päevakorda ei ole võetud.

§ 16. Maakonna-valitsus võtab asju päevakorda oma algatusel ja valitsuse, kogukondliste ning seltskondliste asutuste, nõukogu liikmete ja eraisikute ettepane-

kul. Neid ettepanekuid võib maakonna-valitsusele ka nõukogu juhatuse kaudu ära anda.

§ 17. Maakonna-nõukogu otsused tehakse lihtsa häälteenamusega, lahtisel hääletamisel, kui üksikud liikmed salajast hääletamist ei nõua.

Tähendus 1: Üksikute nõukogu-liikmete volituste tühjakstunnistamiseks ja ametisolevate isikute vastutuselevõtmiseks on kõigi nõukogu liikmete $\frac{2}{3}$ häälteenamust tarvis.

Tähendus 2: Nõukogu juhatuse ja maakonna-valitsuse liikmete valimised, ametnikkude vastutuselevõtmine, palga suuruse ning abirahade määramine üksikutele isikutele ja nõukogu liikmete volituste tühjakstunnistamine sünnib salajasel hääletamisel.

§ 18. Maakonna-nõukogu koosolekut juhatab maakonna-nõukogu esimees ehk tema abi. Nende mõlemi äraolekul valib nõukogu oma keskest koosoleku juhataja. Koosoleku avab niisugustel kordadel koosolekul viibiv maakonna-valitsuse liige ja tema äraolekul kõige vanem koosolekul viibiv nõukogu-liige.

§ 19. Korrapidamine maakonna-nõukogu koosolekutel on juhataja hooleks. Temal on õigus kõnelejaid peatada, kahekordse hoiatuse järele sõna ära võtta, koosolejatele märkusi teha, korrale kutsuda, koosolekule vaheaegasid määrata ja tarvilisel korral koosolekut lõpetada, kui koosoleku jätkamine koosolejate ja pealtkuulajate ülespidamise läbi võimatuks saab. Kui koosolekul korrarikkumisi pealtkuulajate poolt ette tuleb, võib juhataja publikumi lahkumist koosoleku ruumist nõuda.

§ 20. Maakonna-nõukogu koosolekute protokoll kirjutab nõukogu sekretär ehk tema abi.

Tähendus: Maakonna-nõukogu sekretär võib ka maakonna-valitsuse sekretäriks olla.

§ 21. Iga koosoleku protokoll pandakse koosolekuruumi kolmeks päevaks välja. Selle aja jooksul on nõukogu liikmetel õigus koosolekute otsuste ja oma kõnede kohta märkusi ja parandusi sisse anda.

§ 22. Kui kolme päeva jooksul protokoll kohta protestisid sisseantud ei ole, tunnistab juhatus protokoll kinnitatuks. Juhatus kohuseks on protokoll sisestunud märkuste kohaselt parandada.

§ 23. Üksikute küsimuste esialgseks läbiharutamiseks võib maakonna-nõukogu oma liikmetest komisjonid asutada.

§ 24. Maakonna-nõukogul kui ka tema komisjonidel on õigus oma koosolekutele seletuste andmiseks asjatundjaid kutsuda.

§ 25. Nõukogu-liige, kes ilma mõjuvate põhjusteta kolme kuu jooksul koosolekutest ei ole osa võtnud, arvatakse nõukogu liikmete hulgast välja. Tema asemele astub järgmine kandidat nimekirjast, mille järele lahkunud liige valitud.

§ 26. Nõukogu liikmed, kes maakonna-valitsusesse ei ole valitud, saavad oma ametikohuste täitmise eest tasu maakonna-nõukogu määramise järele.

§ 27. Nõukogu liikmed ei või maakonna-valitsuse palgatud ametnikkudeks olla ega maakonna-valitsusega lepinguid teha. See kitsendus maksab ka nende perekonnaliikmete kohta. Erandite üle otsustab maakonna-nõukogu oma üleüldisel koosolekul $\frac{2}{3}$ häälteenamusega.

§ 28. Maakonna-valitsuse asjaajamist kontrollaab revisjonikomisjon, mis nõukogu liikmete hulgast valitakse. Revisjonikomisjoni liikmete arvu määrab nõukogu tarviduse järele. Revisjonikomisjonil on õigus asjatundjaid oma töödest esavõtma kutsuda ja revideerimist oma üksikute liikmete hooleks anda.

C. Maakonna-valitsuse korraldus ja asjaajamine.

§ 29. Maakonna-nõukogu täidesaataks organiks on maakonna-valitsus, mille kaudu kõik nõukogu asjaajamine läheb.

§ 30. Maakonna-valitsuses on vähemalt kolm liiget ja sekretär.

§ 31. Maakonna-valitsuse liikmed ja sekretär valitakse maakonna-nõukogu üleüldisel koosolekul. Valituks tunnistatakse need kandidadid, kes üle poole koosolejate nõukogu liikmete häältest saanud.

Tähendus: Valida võib ka neid, kes mitte maakonna-nõukogu liikmed ei ole. Maakonna-valitsuse liikmetena on viimastel nõukogu koosolekutel sõnaõigus.

§ 32. Maakonna-valitsuse liikmete volitused kestavad maakonna-nõukogu ümbervalimiseni.

§ 33. Maakonna-valitsuse liikmete hulgast määrab Maakonna-nõukogu ühe maakonna-valitsuse esimeheks ja teise tema abiks.

§ 34. Maakonna-valitsuse asjaajamine jaotatakse tarviduse järele osakondadesse. Osakondade juhatajateks on maakonna-valitsuse liikmed, kelle otsekoheisel juhatusel maakonna-valitsuse palgalised ametnikud töötavad.

Tähendus: Üks maakonna-valitsuse liige võib ka mitut osakonda juhatada.

§ 35. Osakondi võiks järgmised asutada:

1. Üleüldisvalitsusline (administratiivne) osakond (üleüldine maakonna-omavalitsuse korraldus, arvustik jne.).

2. Majandusosakond (eelarve, maksud ja kohustused, laenud, varanduste valitsemine, kogukondliste ettevõtete juhtimine jne.).

3. Haridusosakond.

4. Tervishoiu- ja veterinarosakond.

5. Teede ja läbikäimise abinõude osakond (teed, post, telefon, hobuse- ja autojaamad jne.).

6. Töö ja hoolekandmise osakond.

7. Põllumajandus- ja toitlusosakond.

§ 36. Osakondade juhatajatel on ülesandeks omavalitsuse majapidamisharude asjaajamist korraldada, maakonna-nõukogu ja maakonna-valitsuse määruste järele jooksvaid asju iseseisvalt ajades.

§ 37. Maakonna-valitsuse ametnikud määrab maakonna-valitsus.

§ 38. Jooksvate asjade ajamiseks peab maakonna-valitsus mitte vähem kui kord nädalas järjekorralised koosolekud. Nende koosolekute päevad määratakse maakonna-valitsuse poolt kindlaks ja antakse sellest maakonnas üleüldiselt teada.

§ 39. Maakonna-valitsuse koosolekud on otsusevõimulised, kui nendest vähemalt kolm maakonna-valitsuse liiget osa võtavad (esimees, tema abi ja sekretär hulka arvatud). Koosolekul peavad olema vähemalt — kas esimees, tema abi, ehk sekretär.

§ 40. Koosolekut juhatab esimees ehk tema abi, kui nad mõlemad puuduvad, siis keegi maakonna-valitsuse liige, keda koosolek selleks korraks valib. Koosolekust võivad maakonna-valitsuse lubaga ehk kutsel ka maakonna-valitsuse ametnikud ja teised asjatundjad sõnaõigusega osa võtta.

§ 41. Maakonna-valitsuse koosolekute otsused tehtakse lihtsa häälteenamusega. Lähevad hääled pooleks, tuleb ettepanek tagasilükatuks arvata. Hääletamine sünnib avalikult.

Tähendus: Ametnikkude valimised peavad salajased olema, kui üksikud liikmed seda nõuavad.

§ 42. Maakonna-valitsuse sekretär kirjutab maakonna-valitsuse koosolekute protokollid ja juhib kõike maakonna-valitsuse kirjavahetust.

§ 43. Maakonna-valitsuse sisemise asjaajamise ja maakonna-omavalitsuse rahade ja varanduste valitsemise kohta valmistab maakonna-valitsus iseäralise juhatuskirja, mis selle järele maksmata hakkab, kui nõukogu ta läbivaatanud ja kinnitanud.

§ 44. Maakonna-valitsus tarvitab maakonna-omavalitsuse kassa summasid nõukogu poolt heakskiidetud eelarve piirides. Erakorralistel juhtumistel, kui asi edasilükkamist ei kannata, võib maakonna-valitsus summasid nõukogu poolt enne kindlaks määratud suuruses ka üle eelarve välja anda. Viimased väljamine-

kud tulevad aga nõukogule lähemal koosolekul kinnitamiseks ette panna.

§ 45. Eelarve järgneva aasta kohta tuleb maakonna-valitsuse poolt hiljemalt 15. oktoobriks maakonna-nõukogule ette panna. Aruanded läinud aasta kohta valmistab maakonna-valitsus — hiljemalt 1. märtsiks.

§ 46. Oma tegevuse eest saavad maakonna-valitsuse esimees, sekretär ja teised maakonna-valitsuse liikmed kindlat palka maakonna-nõukogu üleüldise koos-

oleku otsuse järele. Palgamääramine sünnib enne valimisi.

Maakonna-valitsuse ametnikkude palgad määrab maakonna-nõukogu maakonna-valitsuse ettepanekul.

§ 47. Seda kodukorda täiendatakse Maanõukogu poolt tema enese algatusel ehk maakonna-nõukogude ettepanekul. Juhtumistel, mis selles kodukorras ei ole nähtud, toimetavad maakonna-nõukogud Ajutise Valitsuse poolt antud 1917. a. 22. juuni maksmapanemise-seaduse põhjal.